

Iz brodograđevne i pomorske baštine

Velimir SALAMON Vakonce na braceri

Tekst Komižanina Pavla Centina koji slijedi objavljen je u knjizi *Hrvatski dijalektološki zbornik*, Zagreb, 1977. No, radi njegova pojednostavljenja i lakšega čitanja uklonjeni su naglasci i mnogi dijakritički znakovi bitni za dijalektalni tekst. Međutim, ovdje je taj tekst važan, ne toliko za znanstvenika koliko za projektanta broda, koji se mora potruditi upoznati funkciju svakoga pojedinog elementa broda u raznim uvjetima vjetera i mora. Pritom, shodno staroj latinskoj izreci *Omne Rerum Mensura Homo* (*Čovjek je mjera svih stvari*), ali i u skladu s dostupnom suvremenom literaturom, ljudsko se biće, zasad, ne može isključiti iz dijagrama korištenja proizvoda koji, za sada, postoje isključivo stoga da pomognu čovjeku suočiti se sa svijetom i zadovoljiti svoje prave, iskonske potrebe.

Likovni su prikazi ovdje preneseni iz arhiva nevladine udruge *Ars Halieutica* i iz Komisije za istraživanje i očuvanje hrvatske pomorske baštine, Sekcije za morskou tehnologiju Znanstvenog vijeća za pomorstvo, HAZU, iz knjige *Die oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild*, Wien, 1893, te knjige *Trabacoli e pieleghi nel alto Adriatico*, koju je Mario Marzari objavio u poduzeću *Mursia*, u Milanu, 1988. godine.

Pavao Centin: Vakonce na braceri

Bracera Plevna - opći plan, idejna rekonstrukcija

prijateja, a uz tu je imol uvijek jednega plocenoga mornora. Tako su navigali za Mleke, Pulju, Albaniju sve do Garske. Bil je poznat kako neustrasivi pomorac. Da spomenem samo jelnu: u Albaniji 10 taljanskih brodih, puno vecih skunih i trabakulih, cekolo je nakarcono parvin karikon od stajunih skoroncih, da bi jugo popustilo za moc traversat Adrijatik. Bracera je dusla meju zolnjima, nakarcale se i portila za Bari. Parve skoronce bi u Italiji svake stajuni jedva docekali. Azvelto su iskarcali, vazeli savuru i vrotili se u Bojanu di su nosili sve brode na sidru, kako su ih bili ostavili. Jedon Taljon in je dovokol: „Schivone diventato matto“ (Slaven je poludio). Nakon bracere otac je pasol 30 godišć po lanternami Poreru, Palagruzi, Lastovu i Glavatu, di son i jo pasol parvih šest godišć života.

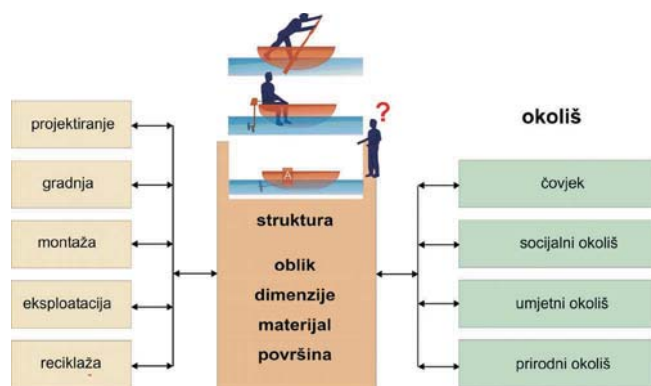
Kad je otac išal u pensijun, priselili smo se u Komizu, a ja son onda isal u pušku skulu. U ono vrime u Komizi bilo je barz i tristo riborskih brodih, dvo trabakula i dvi bracere. Jedna od tih bracera zvola se je Plevna: bila kako veliko gajeta, imala je folke i batajule i kuvertu s bukapurtun, a kapiton je bil borba Ondre Zuanić. Receni Kenjica. Imol je veliku bilu brodu, kako muj otac, a bili su i prijateji.

Kad je finila skula, a meni je bilo desetak godišć, pocele su vakonce, otac me je dol na braceru borbe Ondreta. Na brodu je bil još i jedon mlodi mornor. Moja mama ni bila sa tin sasvin zadovoljna, ma

Prije nego je muj otac introl u sluzbu lanterniste imol je svoju braceru. Obo tuj braceri puno se provjalo, jer je po kariku bila rovna trabakulu, a bila je omatona kako bracera, na jedan jorbul sa trevun. Otac je braceru izgradil zajedno s nekoliko prijatej, a ne znon je bil i koji kalafot

s njima. Na svaki nocin bracera je bila nisto esterega. Otac bi za nekoliko vijajih vazel sobon po jelnega svuga dobrega

Stari talijanski „paron“ promatra obzor sa svoga trabakula

Adresa autora:
Gospodarska 24,
10000 Zagreb

mi je isto tako oparcala valizicu sa nisto robe i dodola jedon sir i skatulu joj. Tako son tri godišćo pasol vakonce na Plevni, parvi put malo don, a posli sve veće. Za vrime vijajih ja son na sebi imol somo krolke gačice, a majjicu, beritu i postole bi obul somo pril vecer kad bi zahlodilo.

Kad bi se vrotili u Komizu moja mama bi me nojpri u maštil tople vode isprola i izbruškinala. Onda bi zvala barbira da me paso na makinu – na pelu, jer se s cesjon ni moglo ucinit nista. U zolnju bi tukalo kupit nove postole, jer noga naucena bit bosa ni introvala u ijedne store postole. Pocrnil bi kako corni moro, da se je vidilo somo bile zube i bilu od ocijuh, sve drugu je bilo jelnega kulura.

Kako ni bilo motora, navigalo se po donu ol ranega jutra nojpri s burinon, a posli majstrolen. Populne tukalo se duć u niki porat, jer bi pril vecer pala bonaca. Ako se ni moglo naprid, fermali bi u koju valu kojega škoja. Za mene je zivot na brodu bilo veliku veselje, jer je borba Ondre imol mene za nike posle koji su bili zo me adaton. Bracera je imala kajjić i kal gud je bila potriba ol kajjića, ja son već bil u njemu. Cinilo mi se kako da son kapiton od tega kajjića.

Ako smo surgali u niku valu i vajo se vezat na kraj, jo bi u kajjić izvorol na pajule lanconu i vozil bi na kraj da je vezen di bi mi oni rekli. Ako je bilo potriba izvest brud vonka na vitar, jo bi vazel kajjić, vezol ga za provu od broda i vozil bi, za malo pomoć onuj dvojici, koji su na brodu vozili na dvo veliko vesla od 4-5 metrih. Kal bi brud ćutil malo ćuha i zabrivol, ja bi pasol kajjić po karmi i ukarcol bi se na brud.

Pitat ćete kako je bila spiza na brodu – najbojo. Imali smo hrone za desetak, petnaest don, 2-3 barila vode, jelnu vriću senjskih kolocih, balot slonih sardel, bakalora, slonega mesa, sira. Osin tega paste, rizih, kumpirih, pomedorih, fazula, kapule, luka, papra, soli, cukara, kafe, onda domijonicu vina, kvasine, uja.

Kal bi dusli u niko misto, nabavili bi friškega mesa i kruha. Meso bi kuholi dok bi se karcalo, po bi bilo juhe za 2-3 dona, a kupili bi voćo i verdure. Jelna stvor koju nikako ni smila falit, bil je baril slonih glav i criv za brumat, ca bismo vazeli ol fabrike pri partence iz Komize. Osin svega tega bilo je obilatega apetida, a apetid doje dobar gušt svakuj hroni.

Pril vecer bi se islo spremit veceru ol ribe, koja je jos bila u moru. Ako se glove ol sardel istucu u jelnu kako paštu i meju

dvi ruke ucini kako balotu i hiti u more za brumat, balota bi se na lno raspala i zamutila okolo sebe i do malo bi se sve zacornilo od ušot, šporih, picih i carnjulih. U ono vrime svako je vala po škøjima bila bogata ol te manjusi. Svaki ol nos trojice bi isol na svoje misto: mornor bi užegal ogonj na fūgeri, borba Ondre bi vazel dašćicu i nuž, a jo tunjicu.

Na udicu bi nadil crivo ol slone ribe i hitil u oni mutez. Ni bilo potriba dugo cekot, jo bi istežal ribicu za ribicun. Ribe bi dodovol borbi Ondretu da ih ocisti, a mornor je vec spravil pofrigu i do malo brujet je bil gotuv. Na jedon veliki pjat varglo bi se pet-šest fetih kruha ili koloca i lopizu s brujeton bi se izvornilo na oni kruh. Iz pjata smo grabili svaki na svuj kvadret – tu je bil pliki puljski moli pjat.

Bracera je imala po karmi jelnu gabinu sa dvi visoke posteje. Ispol postej skafetini za robu i hronu, a meju dvi posteje skrivanija. Ispol stola skafetin s kortami i dokumentima. Navar stola kvodar svete-ga Mikule. Mornor je imol posteju u provi, a jo son bil s kapitonom u karmi. U litnju doba ovaki vijaji bili su puno lipi, ma liti užo bit i bonaca, a zno i zapuhat.

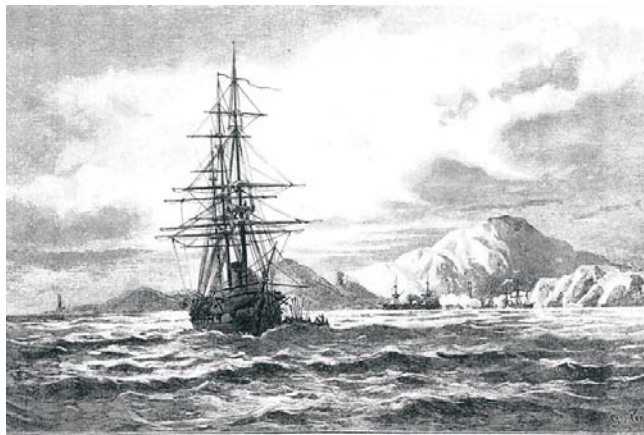
Jelnega vijaja smo se u Splitu nakarcoli cimenta za novu fabriku sardinih Mardešić & Cie. Fabriku je fundol borba Joko Mardešić, ca su ga zvoli – Višćica. Fabrika se gradila na njivi bližu svetega Roka, a zemju je bil kupil u muga oca.

Justo smo bili portili iz mula ispril sonitodi u Splitu, kal nos jedon Dalmatin Drvencanin zove da ga vazmemo do Komize, jerbo da je izgubil vapor. Borba Ondre je uputil mene u kajjić da ga gren vazest, jer je znol da je tu sijavac, a u sebi je kalkulol da je sijavac na brodu kako niki moli motor, jer su sijovci bili poznati kako joki vogaduri. Izosli smo na vesla i pasali digu, ma bonaca je bila kolma, ni ćuha ol vitra.

Vozili smo do kasno u nuć i nodijoli se da će nas ćapat burin – ma nista. Sutraddon duslo je dobota pulne, a mi smo

apena meju lanterne Rozonj i Livka, ca ce reć da smo u splisko vrotu. Vitra ni za lik i svaku malo bi jedon ol njih trojice vazel veslo da brud barenko darzi rotu. Kal je osvanulo drugu jutro mi smo u Viskemu konolu u visini škojića Vodnjoka.

Ovo je treći don i uvik se pomalo vozi, a i frisko hrona iz Splita non pomalo skarsoje. Populne smo ostavili brud na sva jidra u kulfu i jo son sa mornoren vazel kajjić i isli smo pul kraja za ugot kojega konjca za veceru. Kurenat nas nosi malo pul šolte malo pul Visa. Cetvorti don vijaja, a mi smo jos u konolu. Kvarat nije ispril nos vidimo jelno jato kalebih, koji se biju za nisto ca plivo. Kapiton šaje u kajjić mene i mornora da gremo vidit ca je tu. Kalebi su ubili jelnu veliku sipu, barz je u njuj bilo i dvo kila. Potirolu smo kalebe i vidili da je sipa friska i vargli je u kajjić. Jedva smo se bronili ol kalebih, koji su tili da jin vrotimo njihovu sipu. Ucinili smo brujet ol sipe, ma takega brujeta u zivotu nison guštol.

Manevri austrijske flote ispred svjetionika Porer na Visu
(Iz knjige Die oesterreichisch-ungarische Monarchie in Wort und Bild, Verlag der kaiserlich-koeniglichen Hof und Staatsbrucherei, Wien, 1893.)

Prid vecer smo gledoli manovre austrijske flote. Osvitili su nos refetoron, jer smo jin smetali. Malo posli na nos je dušla jelna torpedinjera i kroz megafon su nos pitali, na taljonski, di gremo. Stendili su non cim, koju smo pasali jedon put okolo jorbula, a onda kraj na monkule. Tako su nos remurćali do ispol Visa. Peti don nastavjomo vozit pomalo na Barjoke. Priko noći vitar je išal na jugo i kal smo šesti don muntali barjoke bilo je vitra i priko mire. Ma vitar i more su non u provu i slabo napridujemo. Uz to se dviglo i more i pocelo polivat po je tukalo jelnu

filu cimenta iz kuverte hitit u more. Tako smo šesti don, za zolnju, pri pulne arivali u Komizu.

Svaku večer tukalo je polit brud, po mest i zalit kuvertu, da se brud ne rasuši. Jo bi vazel kajic i ucinil bi jedon jir okolo broda polivajuć sa šešulun mortvu bondu. Mornor bi uredil kuvertu, a kapiton bi izošal na kraj interesat se za novi karik, jer je u svakemu mistu imol nikega svoje-ga kako agenta.

Jelnega litnjega lneva bilo je lipega majistrola, obidvoli smo malo ranije i iz Visa uputili se, prozrin brodon, u Split. Kal smo izošli u Viski konol, kapiton i mornor malo su se hitili i zadrimali, a meni su doli rotu i temun. Ispril nos je jidril jedon pujiški trabakul sa tri ruke tarcaluna na majistri. Bil je u punemu kariku. Ja son za monkul ol karme zadil jedon šćop i no nj natakal desetak senjskih kolocih, koje son destrigol do Splita. Vitor je forcal i mi smo pasali pujiza. Za nas prozri brud imoli smo puno jidor i kal se brud pocel škocat i jorbul škripat, kapiton se je probudil i ni mu bilo drago da ga nison zvol. Kal smo se u Splitu vezali pol rivu i jos pul ure iza tega, arivol je pujiz. Za mene ni bilo većega gusta nego stot na temun.

Drugega lita privozili smo barile slone ribe iz Lastova u Komizu za fabrike. Kal smo iz Komize prozrin brodon muntali puntu ol Stupiščo, bilo je friškega majistrola po karmi, po smo vazeli rotu dreto na Lastovo. Baštun ol floka smo vezali na bondu i inkrožali jidra. Ma vitra je bilo sve veće i brud se je nagnil naprid toliko da je kolunba po karmi izosla iz mora i somi vorh ol temuna je bil u moru. Kol ovih brodih temun dosiže duboko ispod kolunbe, ma se temun more kalovat i divizot kako je potriba. Vitar je još forcol i prova je zadubla u more toliko da se je morsko pina mogla dotukat rukun priko batajulih. Sve ca se moglo prinit priniti smo na karmu za kontrapiz, fugeru, kono-pe, jelno sidro, ma non se je borba Ondre zabrinul, jer ni bilo moguće u temu stanju skrotit jidra. Govoril non je: dico moja, izvornit ćemo se priko glove kako još nikur. Pril večer dušli smo pol Lastovo i iz dajine smo vidili priko cilega škoja jelnu bilu fašu. Tu su bile bote koje su se odbijale od škoja kako je more bucalo. Jo i mornor bili smo na provi i vej smo se poceli strašit da kapiton za temunen iz karme dobro ne vidi i da ćemo udril u kraj. Mejutin kapiton je znol za jelnu valu, ca je zovu Zaklopnica i tu je bilo jedino misto di smo mogli majnat jidra. To vala ima po

sridi jedon mali škojić koji ostovjo dvoja vrotu za moć intrat u valu. Kapiton se ravnal po temu škojiću, jer je more bucalo po velikemu i po molemu škoju, ma onde di su bili vrotu, onde ni moglo bucat. Tako smo mi na sa jidra i sa velikun brivodun intrali u livo većo vrotu i u jedonput se nošli u vali u banaci, u riporu ol škojića. Bilo je tu veliko iznenodjenje za nos dvojicu malpratike.

Majnali smo jidra, surgali se u zoklonu škojića i veceroli kako judi. U vali je bilo nekoliko surgonih kašunih koji su imoli sve bonde izbužone na rape ol 2-3 centimetra. Kašuni su bili za metar i pul sa purtelon i somo molo je ishodilo vonka mora. U te kasune ribori darzidu žive jastoge, koje nisu mogli prodat. Kasno u večer dusal je jedon ribor s puno jastogih, po je jedon dil stavil u svuj kasun, nikoliko ih je odnil u selo, a ostole je ostavil u brodu. Brud je armizol na sidro i otvoril zdrib na lno broda. Kal se je brud napunil mora, ostalo je još pedanj vonka mora.

Kal je ujutro ribor dušal vidit jastoge nikoliko ih je već bilo krepalo, jer kroz oni moli zdrib nisu dobili friškega mora koliko je njema bilo potriba, po su se, za tako reć, udušili. Mi dvojica smo udija pomogli riboru, ispuli brud bujulima i opet molali da frisku more napuni brud i tu smo cinili dvo puta na don. Ribor je one živje odagnol u selo, a rekal non je da ol onih kreponih mozemo vazest koliko non je potriba. Nakon tega nikoliko don, mi smo jili somo jastoge, za obid i veceru. Ma kapiton non se je razbolil i ćapol je anginu i udija su ga prijateji odveli u selo, a onda vaporon u Korculu na likora, a nison sigur je bilo likora u selu.

Lastovo misto ni uz more, nego posrid škoja. Jo i mornor smo jastoge kuholi lešo i na brujet, a jedon mornor non je rekal da se jastoga more ispeć kako u peći. Izdube se jama u žolo i u nju stavi jastog i sve zaspel žolen, a navar tega nalozi oganj i nakon obilate ure vrimenta, jastog je pecen. Ma tu nismo provali.

U selu je kapiton provjol da son jo na brodu, a kako je

moja mama bila Lesić rodod iz Lastova, udija su poslali jelnega ditmana sa konjen da me dovede u selo. Mamin brat, borba Luka, koji je bil zidor, primil me je. Vodil me je sobom u vižite kod poznatih famij, a jo son kako moli iz lanterne Glavat dvo puta bil na Lastovu.

U Lastovu svi znaju tanburat i kol bojega svita na zidu je visil cili tanburoški orkestar, ol bisernice, broca i bugarije do berde. U ono vrime ni bilo druge muzike ol one koju se je somi cinilo, a uz tu se i kantalo. Štajun je bil ol omendulih i jo son pomagat tuć zelene kore na dvuru. Ma meni je bili dražje na brodu i onda su me uzjaholi na konja i vrotili u nasu valu na brud. Jo i mornor uživali smo da se vej ni moglo boje. Ako bi se jedon jastog somo malo obisil, bil je zo nos, a po pojima uokolo bilo je prasok, onih nojbojih, lastovski, kosmujkih, profomonih, takaoši. Po cili don smo se kupali i lovili na tunjicu iz kajića.

Nakun jelnu petnaste don, kapiton je ozdravil i onda smo se primistili, ukarcali barile slonih sardel i portili pul Komize. Kal smo se priblizili Visu na jednu, dvi mije ol kraja, u visini vale Duboke, bit će da je bilo dvi ure popolnoća, kapiton nos budi i govori: „Azvelto, dico, majnojte jidro, ćapojte tri ruke tarcarula i ukarcojte kajic, spremo se nevera ol pulenta.“ Nebo je bilo ćoro, ni jelna zvizda ni falila, a bonaca kako uli, tako da ni mornor ni razumil kako tu more bit. Somo navar Bišova bil je jedon moli oblacić. Kapiton je odredil mene na trocu, a mornora na manat i rekal: „Kal ucini veliku more i jo zavicen „Majna!“ imote spustit jidro ca morete zveltije. Malo

Zavjetna slika bracere u neveri u Viškom kanalu

(Iz knjige A. Kisić, Ex Voto, zavjetne slike hrvatskih pomoraca od 16. do 19. stoljeća, Matica Hrvatska, Zagreb, 1982.)

posli nebo se naoblocilo u cornu nuć. Zapuhalo je i pocelo lampat, garmit i dazjit. More i vitar bili su non u provu i mi smo burdižali za ćapat puntu ol Stupiščo, a tu hoće reć puntu ol vale komiške. Ma izmeju Bišova i Visa strahoviti je kurent i poslovica kože: „... tra Busi e Lissa, mar che te subissa...“ („... između Biševa i Visa, more da te proguta...“)

Kad smo bili nedaleko Bišova virali smo i nodijoli se da ćemo ćapat Stupiščo, ma nos kurenat hitije defora Stupiščo, do bota na misto di smo bili jutrus, a već je pulne. Vitar je bil voltol. Opet smo virali i uputili se pul Bišova. Kal smo bili nikako u pul puta nosli smo joku inkrozonu more i brud je nikoliko putih grubo zarolol, a ako bi u punemu kariku ukarcoli jedan kulaf priko folkih, mogli smo i potenit. Kapiton vice „Majna!“ i jidro je dušlo doli, a gurnjo lantina sa pul jidra išla je priko bonde u more. Ostol je somi flok i vitar nos sad nosi pul Bišova di nima zoklona, a do kraja ni mija i pul. Mene su ostavili na temun, rota Mezuporat, a oni dvo su isli pol provu izvadit debelu šperoncu, koju su vezali za veliku sidro i sidro pine-lali i oparćali za surgat. Kapiton je vazel temun, a jo son išal na provu i oparćol molu livo sidro. Kapiton je mislil pasat blizu livega puntina vale, surgat speroncu, zaorcat priko vale i na drugu bondu surgat molu sidro, po se tako na dvo sidra molat niz vitar. Ma more je tako bucalo da mornor ni cul kal mu je kapiton dovikol: „Fondo speroncu!“ Jo son moje sidro utopil kako je bilo receno, ma kal je kapiton dušal na provu i vidil da speronca još visi niz bondu, ćapol se za glovu i zavapil: „Sveti muj Mikula ol si zaboravil tvuga Andriju Zuanića?!“

Zvelto smo surgali speroncu, malo nuntrije ol muga sidra. Veliku more iz vonka nosi nos na kroj, molu sidro je agvantalo, ma speronca dere po lnu i neće da ćapo na krolko. Kal bi dušla koja veliko bota, mola po malo surgadinu krez ruke da ne pukne, a kal bi malo popustilo, na ruke bi se potegli malo vanije. Razumi se da smo bili majnali flok i podvigli temun povar kolunbe. Kal je capala i speronca molali smo se do pol somi kroj i vezali se na oba sidra. More bit da je bilo 6 urih populne, a mi smo ol 2 ure u jutro, svaki na svoje

misto sa svojim konopen, glolni, mokri, umorni. Tu ni bilo siguro misto, ma bojega ni bilo, po smo uredili i sebe i brud i cagod založili i popili. Ja son se hitil na niko darva blizu fugere i zaspol. Kapiton me pokrill sa bukun storega floka i molol onako. Kal je bilo okolo devet urih, oni dvojica su ormoli brud i portili pul Komize, koja je nikih šest mij od Bisova. Bilo je jedanajst urih u noći kal smo surgali u vali Komiskuj. Muj otac koji je cili don pratil ti brud kako se mucu sa moren, vitron i kurenton, dočekol nos je na rivi i kad je dušal na brud najparvu pito za molega, kojega ni vidil na brodu. Kapiton me ukozol ocu: „Onoga, spi kako zaklon.“ Otac me somo malo pogladil i opet pokrill sa flokon i rekal borbi Ondretu da će sutra u jutro duć po me. Mozete zamislit moju mamu, koja je cili don bila u pensiru i sad uokolo pulnoća vidi oca da dohodi – brez molega.

Rječnik nekih češćih izraza na komiškom dijalektu koji se pojavljuju u tekstu (V. Salamon)

azvelto	žurno
berita	kapa „šilterica“
bota	morski val
briva	brzina
brujet	kuhano jušno jelo od plodova mora
brum	mamilo za ribu
bruškin	četka za ribanje poda
bujul	vedrica
cima	kraj konopa kojim se brod veže za obalu
fugera	brodsko ognjište
kalat	spustit
karik	teret
koloc	okruglo domaće pecivo od dizanoga tijesta, nalik na perez
kurenat	struja
kuverta	paluba
kvodar	slika
lanconca	debeli konop za vezivanje broda za obalu
majnat	spustiti
monkul	bitva
pjat	tanjur
praskva,	breskva,
prasek	bresaka
proyjat	pričati
pujiz	stanovnik talijanskog mjesta Puglia, s jakom pomorskom tradicijom

pulnoća	ponoć
rapa	rupa
remurć	tegalj
savura	uteg
skoronce	riba iz obitelji šarana iz Skadarskog jezera (Alburnus skoranza), koju love zbog umjetnog bisera
speronca	debeo usukan konop koji služi kao sidro u moru u oluji razdoblje, godišnje doba ladica
stajun	oglavno jedro
škafetin	odmah
treva	putovanje
udija	veslač
vijaj	čep
vogadur	šljunak na morskome žalu
ždrib	briga
žolo	
pensir	

Konceptualno rješenje bracerne plevna

Vjerojatno i zahvaljujući ovom tekstu, gajetu falkušu koju su Komižani zvali *ofalkonom gajetom*, u Italiji su zvali *komiškom bracerom*.

Pri osnivanju koncepta, u tekstu opisane bracerne *Plevna*, pretpostavilo se da je bracera isprva posve nalikovala na gajetu falkušu, jer je to bio obrazac koji su Komižani dobro poznavali. U tom bi slučaju kapetan s kompanjom spavao na podestu ispod krmene palube. To je, s velikim zadovoljstvom i prijateljem Božanićem, isprobao i autor ovoga članka na gajeti falkuši *Comeza-Lisboa*, u Lisabonu i Montiju u Portugalu.

No u doba kad je P. Centin formirao svoj tekst, a i prema tvrdnjama Komižana koji su braceru vidjeli, barka je vjerojatno nalikovala na standardnu jadransku braceru. Tako ju Centin i opisuje: „Imala je na krmu kabinu s dvije postelje...!“ Ovo pomicanje kapetana broda u palubnu kućicu vjerojatno je imalo veze i sa smještajem brodskog motora ispod krmene palube. Mornar je i dalje spavao ispod *provenoga škafa*.

Jedro je, kako tvrdi i Centin, najvjerojatnije bilo standardno oglavno jedro falkuše, ali i bracerne („...bila je omatona kako bracera, na jedan jorbul sa trevun.“).